

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla az első fokú eljárásban személyesen eljár, a másodfokú eljárásban dr. Zsögöny Ilona pártfogó ügyvéd (1138 Budapest, Szent István park 22.) által képviselt (.....) felperesnek a dr. Dobrossy István Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Dobrossy István ügyvéd, 4025 Debrecen, Simonffy u. 57.) által képviselt (.....) I. r., az Ábrók és Horogh Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Ábrók László ügyvéd, (4220 Hajdúböszörmény, Bethlen u. 26.) által képviselt (.....) III. r. alperes ellen kártérítés és járulékai iránti perében a Fővárosi Bíróság 2007. február 27-én kelt 6.P.22.180/2005/60. számú ítélete ellen a felperes és a III. r. alperes által benyújtott fellebbezések folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti,
a III. r. alperest marasztaló rendelkezését helybenhagyja,
egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a III. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes pártfogó ügyvédjének 3.627 (háromezer-hatszázhuszonhét) forint munkadíját.

A hatályon kívül helyezett rész tekintetében a felperes költségmentessége folytán le nem rótt másodfokú eljárási illeték összegét 36.800 (harminchatezer-nyolcszáz) forintban, a pártfogó ügyvéd (dr. Zsögöny Ilona, 1138 Budapest, Szent István park 22.) munkadíját 6.000 (hatezer) forintban és 1.200 (ezerkétszáz) forint áfa összegben, összesen 7.200 (hétezerkétszáz) forintban, a másodfokú eljárásban felmerült költségét 5.000 (ötezer) forintban, az I. és a III. r. alperes másodfokú perköltségét 50.000-50.000 (ötvenezer-ötvenezer) forintban állapítja meg.

Megkeresi a Gazdasági Hivatalt, hogy a pártfogó ügyvéd - az eljárás jelen szakaszában az államot terhelő - munkadíját (6.000 (hatezer) forint és 1.200

(ezerkétszáz) forint áfa) valamint költségét (5.000 (ötezer) forint) a pártfogó ügyvédnek fizesse ki.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. r. alperest (korábbi elnevezése) 1995. október 24-én, a III. r. alperest (korábbi elnevezése) 1999. április 1-jén jegyezték be a cégjegyzékbe.

Az I. r. alperes 2004. április 6-tól felszámolás alatt áll.

A fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint felperes 2001. február 8-a és 2003. július 23-a közötti időszak alatt több ízben adásvételi szerződéseket kötött I. r. alperessel, amelyekkel III. r. alperesi szövetkezeti üzletrészeket vásárolt összesen 6.050.000 forint vételárért. Egyidejűleg az ugyanazon a napon megkötött, a vételár és a fizetési határidő tekintetében többször módosított szerződésekkel az üzletrészeket felperes eladta az I. r. alperesnek összesen 6.662.802 forint vételárért.

Felperes az üzletrészek vételárát a szerződéskötéskor bevételi pénztárbizonylat ellenében megfizette az I. r. alperesnek.

Az I. r. alperes az adásvételi szerződések alapján fennálló fizetési kötelezettségének felhívás ellenére nem tett eleget.

A 2004. január 12-én az I. r. alperessel szemben fizetési meghagyással indult, ellentmondás folytán perré alakult eljárásban felperes keresetét többször módosította. Módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy közte és az I. r. alperes között nem jött létre tagsági viszony, kérte továbbá alperesek így az I. és III. r., valamint II. r. alperesként a egyetemlegesen 6.662.802 forint, és az I. r. alperessel eladóként kötött üzletrész-adásvételi szerződésekben rögzített teljesítési határidőtől a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére, valamint a II. és a III. r. alperesek egyetemlegesen további 120.952 forint és annak 2003. szeptember 17-től a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére, és végül a II. r. alperes 525.000 forint és annak 2003. október 28-tól a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezését.

Előadta tagfelvétele tárgyában az I. r. alperes nem hozott a szövetkezeti törvény és az alapszabálya szerinti határozatot, így közte és az I. r. alperes között nem jött létre tagsági jogviszony.

A 6.662.802 forint követelés tekintetében azt adta elő, az I. r. alperessel 1997-től kötött üzletrész-adásvételi szerződéseket akként, hogy az I. r. alperestől vásárolt III. r. alperesi szövetkezeti üzletrészeket egyidejűleg egy másik adásvételi

szerződéssel rövid fizetési határidő elteltével esedékes magasabb vételárért eladta az I. r. alperesnek. A szerződéseket pénze kedvező befektetése céljából kötötte, a szerződések nem színteltek. I. r. alperestől azt a tájékoztatást kapta, hogy a szerződések tárgyát „értékkel rendelkező” üzletrészek képezik. Az I. r. alperes hosszú időn keresztül maradéktalanul eleget tett szerződésében vállalt fizetési kötelezettségének.

Az I. r. alperes a perbevitte szerződések tekintetében azonban nem teljesítette szerződésben vállalt fizetési kötelezettségét. Ezzel kára keletkezett. Időközben azonban az I. r. alperes fizetéseképtelenné vált, a hitelezők, így a felperes követelésének kielégítésére a felszámolási eljárás keretében várhatóan nincs fedezet. A kárt alperesek egymással összefüggő, egymástól elválaszthatatlan tevékenységükkel közösen idézték elő, ezért kártérítési felelősségük a Ptk. 344. § (1) bekezdése szerint egyetemleges.

A II. r. alperes jogellenes károkozó magatartását abban jelölte meg, hosszú időn keresztül nem tiltotta meg az I. r. alperes jogosulatlan betétgyűjtési tevékenységét, mulasztásával közvetlenül közrehatott a kár bekövetkeztében.

I. és III. r. alperes egyetemleges kártérítési felelőssége, közös károkozása körében a felperes arra hivatkozott, III. r. alperes az általa megképzett üzletrészeket az I. r. alperes rendelkezésére bocsátotta annak ellenére, hogy a vezető tisztségviselők azonosságára tekintettel tudomása kellett legyen arról, I. r. alperes engedély nélkül, jogszabálysértően, a befektetőket megtévesztve folytat pénzügyi szolgáltatási tevékenységet. Az üzletrészeket I. r. alperes mintegy brókerként értékesítette, azt a látszatot keltve, hogy az üzletrészek valós, hiteles értékpapírok. A befektetők pénze ugyanakkor I. r. alperestől a III. r. alpereshez került, aki a közöttük létrejött ún. szindikátusi szerződés szerint az átadott pénz ellenében újabb üzletrészeket juttatott értékesítési célra az I. r. alperesnek. A III. r. alperes magatartása hiányában az I. r. alperes nem végezhetett volna jogellenes, károkozó üzletrész értékesítési tevékenységet, illetve a befektetők által fizetett összegek maradéktalanul az I. r. alperes rendelkezésére állnának, fedezetet nyújtva a hitelezők kielégítésére. A III. r. alperest mindezekre tekintettel a Ptk. 339. §, 337. § (1) bekezdés és 344. § alapján ugyancsak az I. r. alperessel egyetemleges felelősség terheli.

A kereseti előadás szerint továbbá a III. r. alperes 2003. október 10-i nyilatkozatában a 1016125/98 számú üzletrész-adásvételi szerződéssel összefüggésben 120.952 forint vételár tekintetében a Ptk. 242. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatot tett. Erre tekintettel ezt az összeget és késedelmi kamatait megfizetni tartozik a II. r. alperessel egyetemlegesen. Erre nézve 2003. október 10-i keltezésű, a felperesnek címzett, a Ptk. 242. §-ra utaló nyilatkozatot csatolt, III. r. alperesnek felperessel szemben a 1016125/98 számú üzletrész-adásvételi szerződés szerint vételár jogcímén fennálló „nettó” 120.925 forint tartozásáról. Az okiratot nem írta alá, azon elnök neve „s.k.” jelzéssel és alatta a III. r. alperes cégneve került feltüntetésre nyomtatott formában továbbá a nyilatkozaton a „.....” bélyegzőlenyomata is szerepel.

A felperes 2007. február 16-án keresetét kiegészítette. Kártérítés címén kérte az elmúlt több mint három évben „a ügy bonyolultságával összefüggésben

felmerült költségei megfizetését is". A felhasznált papír és a fénymásolás költségeként 50.000 forint, a befektetői értekezletekhez szükséges terembérlési költségként 35.000 forint, telefonköltség címén 300.000 forint, irodabérlet, irodaszerek, írószerek költségeként havi 12.500 forint, postaköltségként 25.000 forint, irodai gépek beszerzési költségeként 145.000 forint, útiköltség címén 30.000 forint megfizetésére tartott igényt. Utalt arra is, a károsultak érdekében végzett tevékenysége miatt nem tud kereső foglalkozást folytatni, az elmúlt három évben felmerült megélhetési, élelmezési, ruházkodási költségeit 600.000-750.000 forintban jelölte meg.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset jogalapját és ötszagszerűségét is vitatta. Az üzletrész-adásvételi szerződések semmisségére hivatkozott. Állította, a felek közös ügyleti akarata valójában kölcsönszerződés létrehozására irányult, az üzletrész-adásvételt csak színlelték, így a szerződések a Ptk. 207. § (5) bekezdése szerint semmisek. A kölcsönszerződésekkel tiltott betétgyűjtés valósult meg, a Ptk. 200. § (2) bekezdésében és 207.§ (5) bekezdésében foglaltak alapján ezért a leplezett szerződések is semmisek. E körben utalt a (II. r. alperes) 2004. november 8-án kelt I-E-2341/2004. számú határozatára, amely az általa végzett tevékenységet a szükséges felügyeleti engedély hiányában végzett pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek minősítette.

Hivatkozott arra is, III. r. alperesi üzletrészek nem léteztek, nem képezhették adásvétel tárgyát, I. és a III. r. alperes 2000. december 22-i un. szindikátusi szerződése alapján a 2000. december 27-i közgyűlés határozatával megvalósult 60.335.000.000 forint értékű III. r. alperesi üzletrész képzés jogszabályba ütközött, semmis volt. Végül azt is állította, a szerződések a jogszabályok megkerülésére is irányultak, a szövetkezeti törvény 56. § (1) bekezdésébe ütköző kamatkikötést is tartalmaztak és a jóerkölcsbe is ütköztek.

A semmisség jogkövetkezményének levonásaként a felperes által ténylegesen megfizetett vételár és a felperesi teljesítéstől esedékes késedelmi kamat tekintetében fizetési kötelezettségét elismerte. Ugyanakkor előadta, a felperes a III. r. alperes ellen kezdeményezett felszámolási eljárásban a Fővárosi Ítéltáblához előterjesztett jogorvoslati beadványában úgy nyilatkozott, a vele szemben fennálló követeléséből időközben 3.670.000 forint megtérült. Ezen összeg „beszámításával” pedig felperes 2.380.000 forint és járulékai megfizetésére tarthat igényt.

Az ellenkérelmében foglaltak alátámasztására okiratmásolókat csatolt, köztük a II. r. alperes I-E-2341/2004. számú határozatát, a Legfelsőbb Bíróság Gf.VII.32.629/1998/2. és Kfv.1.35.557/2001/7. számú határozatait. Utóbbi adóügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt az I. r. alperes által indított perben született és az I. r. alperes gazdálkodására, üzletrésztőke képzési gyakorlatára nézve tett megállapításokat az 1995. és 1996. adóévekre vonatkozóan.

A II. r. alperes elsősorban a per megszüntetését kérte, érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A III. r. alperes az elsőfokú ítélet meghozataláig érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság a 2007. március 22-én kelt 64. sorszámú végzéssel kijavított, 2007. február 27-én meghozott 6.P.22.180/2005/60. számú végzésével a pert a II. r. alperessel szemben megszüntette, a végzést a felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2008. február 7-én kelt 16.Gf.40.356/2007/4. számú végzésével helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság 2007. február 27-én kelt 6.P.22.180/2005/60. számú ítéletével I. r. alperest a felperes javára 6.050.000 forint, továbbá 150.000 forint után 2001. február 8-tól 240.000 forint után 2001. augusztus 14-től, 100.000 forint után 2002. február 14-től, 250.000 után 2002. szeptember 18-tól, 150.000 forint után 2003. január 24-től, 230.000 forint után 2003. április 30-tól, 200.000 forint után 2003. július 11-től, 350.000 forint után 2003. július 17-től, 300.000 forint után 2003. július 17-től, 350.000 forint után 2003. július 17-től, 1.330.000 forint után 2003. július 23-tól, 2.000.000 forint után 2003. július 23-tól, 150.000 forint után 2003. szeptember 1-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan az I. r. alperessel szembeni keresetet elutasította. Kötelezte továbbá a III. r. alperest a felperes javára 120.952 forint és annak 2003. november 21-től a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetésére. Úgy rendelkezett, az I. r. alperes 363.000 forint, a III. r. alperes 7.257 forint kereseti illetéket fizessen meg az állam javára.

A perbeli üzletrész-adásvételi szerződések színleltségét az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak. A rendelkezésre álló adatok, így különösen az I. r. alperesi nyilatkozatok és a Legfelsőbb Bíróság Kfv.1.35.527/2001/7. számú határozatában foglaltak alapján tényként állapította meg, hogy a felperes és az I. r. alperes közötti üzletrész-adásvételi szerződések tárgyát nem létező, „I. r. alperes által alkalmazott módon létre nem hozható” üzletrészek képezték, a szerződések lehetetlen szolgáltatásra irányultak, ezért a Ptk. 227. § (2) bekezdése alapján semmisek. A semmisség jogkövetkezményeként pedig a Ptk. 237. § (1) bekezdése értelmében az eredeti állapot helyreállításának van helye. Ennek keretében I. r. alperes azt a pénzüsszeget és késedelmi kamatait tartozik visszafizetni a felperesnek, amely összegeket a felperes az üzletrészek ellenértékeként az I. r. alperes részére megfizetett. A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan felperes részére az általa vételárként kifizetett összeg részben sem került megfizetésre, ezért az I. r. alperest ezen összegben és késedelmi kamataiban marasztalta. Rámutatott továbbá, a III. r. alperes felperessel szembeni tartozásának fennálltát a csatolt tartozás elismerő nyilatkozat igazolja, a III. r. alperes pedig a tárgyalás berekesztéséig érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért a Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján a tartozás elismerő nyilatkozatában foglaltak szerinti marasztalásának volt helye.

Az ítélet indokolása szerint továbbá a felperes egyetemleges marasztalásra irányuló kérelme azért megalapozatlan, mert az I. és a III. r. alperesek vonatkozásában az egyes követelések elkülöníthetőek, az egyetemlegességet megalapozó körülmény a perben nem merült fel, a II. r. alperes tekintetében pedig a per megszüntetésre került.

Az I. r. alperessel fennálló tagsági jogviszony érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet a Pp. 123. §-ában foglalt feltételek hiányában találta megalapozatlannak az elsőfokú bíróság, tekintettel arra, hogy az I. r. alperessel szemben a felperes marasztalási igényt érvényesíthetett.

A kártérítési követelésre nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, felperes követelése más jogcímen, a szerződések semmisségére tekintettel megalapozottnak bizonyult, a felperesi kárigényt megalapozó jogellenes magatartás pedig az I. alperes terhére nem volt megállapítható.

A felperes által előterjesztett „perköltség igényre” nézve az elsőfokú bíróság rámutatott, mind a 6.P.22.180/2005. szám alatti „alap perben, mint pedig a jelen perhez egyesített P.630.042/2005. számú perben előterjesztett kereset kizárólag a felperest jelölte meg felperesként, erre tekintettel a más személyek képviselőjével összefüggésben érvényesített perköltség igény megalapozatlan.

(Az iratokból megállapíthatóan 2007. február 27-én érkezett meg az elsőfokú bírósághoz a III. r. alperes 62. sorszám alatt iktatott ellenkérelme, amelyben a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte annak jogalapját és összecszerűségét is vitatva.)

Az ítélettel szemben a felperes és a III. r. alperes fellebbezett jogi képviselő útján.

Felperes fellebbezésében az első fokú ítélet megváltoztatását, alperesek keresetében megjelölt „teljes összegek” egyetemleges megfizetésére kötelezését kérte.

Korábbi perbeli nyilatkozatait lényegében fenntartva, részben megismételve hangsúlyozta, a perben érvényesített kártérítési követelésének „csak egyik elemét képezte az üzletrész-adásvételi szerződésekben eredő igény”. Kárigénye másik eleme azon költségekből, kiadásokból, keresetkiesésből tevődik össze, amely a saját és a többi károsult felperessel szembeni igényének érvényesítésével összefüggésben merült fel. Tételesen felsorolta, milyen összegű telefon, posta és egyéb költségei megtérítésére tart igényt. Bejelentette továbbá azt is, a munkából történt kiesés címén további 22.900.000 forintot követel alperesektől, amely összeg 2003. évben 350.000 forint/hó, 2004. évben 400.000 forint/hó, 2005. évben 450.000 forint/hó, 2006. évben 500.000 forint/hó, 2007. évben 500.000 forint/hó összegekből tevődik össze. Továbbra is állította, alperesek egyetemleges marasztalásának feltételei fennállnak.

A felperes utóbb fellebbezését többször kiegészítette.

Az üzletrész-adásvételi szerződésekben szereplő összeg megfizetésére irányuló

kereseti kérelmét az eredetileg összesen 14 szerződés helyett 7 szerződés vonatkozásában fenntartva 5.190.567 forint és járulékaira leszállította.

Kiegészítő beadványaiban tovább részletezte összecszerűség megjelölése nélkül a per vitelével összefüggésben felmerült költségét („elmaradt jövedelem”, „munkakiesési keresetvesztés”) valamint nem vagyoni kárpótlás cím alatt nyolc tételben további igényeket jelölt meg („egészségi, pszichés megterheltség”, „erkölcsi, lelki belső élet romlása” stb.).

(Egyebekben részletesen ismertette és elemezte a II. r. alperesként perben állt felügyeleti tevékenységével összefüggő mulasztó magatartását.)

A III. r. alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet őt marasztaló rendelkezésének megváltoztatását és vele szemben a kereset elutasítását, másodsorban e körben az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperes által csatolt tartozáselismerő nyilatkozat alapján vele szemben marasztaló ítéletet hozott. Hangsúlyozta, a nyilatkozaton nem szerepel a törvényes képviselő aláírása, a nyilatkozat keltének időpontjában 2003. október 10-én a szövetkezet elnöke nem az okiraton feltüntetett, hanem volt, továbbá az okiraton a III. r. alperes neve mellett az I. r. alperes bélyegzője szerepel. Mindezekre tekintettel a nyilatkozat nem bizonyítja a felperessel szembeni tartozása fennálltát. Téves ezért az elsőfokú bíróság erre alapított ítélete.

Sérelmezte továbbá azt is, az elsőfokú bíróság annak ellenére hagyta figyelmen kívül ítélete meghozatalakor az érdemi ellenkérelmében foglaltakat, hogy érdemi ellenkérelme 2007. február 27-én az elsőfokú bírósághoz megérkezett. Az 55. sorszámú idéző végzésben foglaltakra hivatkozással állította azt is, az ő vonatkozásában a 2007. február 27-i tárgyalás első tárgyalásnak minősült, ezért marasztalására abban az esetben is csak bírósági meghagyással kerülhetett volna sor, ha ellenkérelme elkésztett volna.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte lényegében helyes indokaira tekintettel. A felperes fellebbezésében foglaltakra hangsúlyozta, a felperes által érvényesíteni kívánt költségek, munkabérkiesés nem állnak okozati összefüggésben az ő tevékenységével, összecszerűen eltúlzottak és egyébként sem bizonyítottak.

A III. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésének helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján, a felperesi kártérítési igény megalapozatlanságát hangsúlyozva.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek korlátai között vizsgálta felül és a felperes fellebbezését

megalapozottnak, a III. r. alperes fellebbezését alaptalannak találta az alábbiak szerint.

A Ptk. 198. § (1) bekezdése szerint a szerződésből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére.

A Ptk. 200. § (1) bekezdése a szerződéses szabadság elvét deklarálja. A (2) bekezdés értelmében a jogszabályba ütköző szerződés semmis.

A Ptk. 227. § (2) bekezdése pedig a lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés semmisségéről rendelkezik.

A Ptk. 94. § (2) bekezdés eltérő rendelkezés hiányában az értékpapírokra a tulajdonjog szabályainak megfelelő alkalmazását írja elő.

A polgári jogi kártérítési felelősség általános feltételeit a Ptk. 339. § (1) bekezdése állapítja meg, kimondva, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. 344. § (1) bekezdése szerint ha többen közösen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg.

A Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nemvagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A Ptk. fenti rendelkezéseiből leszűrhető, az a szerződő fél, aki felróhatóan a szerződéskötés időpontjában lehetetlen szolgáltatásra irányuló és ezért semmis szerződést köt, az ebből eredő károkért felelősséggel tartozik. Abban az esetben pedig, ha a kár bekövetkeztében a szerződéses jogviszonyon kívül álló személy jogellenes magatartásával közrehatott, a károkozók a közös károkozás szabályai szerint egyetemlegesen felelnek a károsulttal szemben.

A szövetkezeti üzletrésről a jelen perben irányadó, a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény (Sztv.) rendelkezett.

Az 55.§ (1) bekezdése értelmében a szövetkezet eredménytartalékából és tőketartalékából a közgyűlés döntése szerint üzletrésztőkét képezhetett, amelyből tagjainak üzletrészt juttathatott, illetve növelhette az üzletrésztőkét és az erre fordított összeget az üzletrészek arányában az üzletrész-tulajdonosok között oszthatta fel, vagy az alapszabály rendelkezései szerint üzletrésszel nem rendelkező tagjai részére juttatott üzletrészt. Az üzletrésztőkéből az üzletrész-

tulajdonosra eső részről a jogosult kérésére névre szóló értékpapírt kellett kiállítani. Az 55. § (2) bekezdése az üzletrésztőke veszteség fedezésére történt felhasználása esetére az üzletrészek névértékének arányos csökkentését írta elő.

Az üzletrész mértéke, értéke tehát az üzletrésztőke változása, növekedése, vagy éppen csökkenése függvényében - ahhoz igazodva - szintén változott.

Az 56. § (1) bekezdése akként rendelkezett, a szövetkezeti üzletrész átruházható, örökölhető és a szövetkezet adózott eredményéből évente részesedésre jogosít. A (2) bekezdés pedig a szövetkezeti üzletrész kívülálló személyre történő átruházását is lehetővé tette.

Az 57. § (1) bekezdése szerint a szövetkezeti üzletrészek tulajdonosairól és az üzletrészek névértékéről a szövetkezet köteles volt nyilvántartást vezetni, továbbá az átruházást és az öröklést a szövetkezethez haladéktalanul be kellett jelenteni.

Ugyanakkor az Sztv. csakis abban az esetben tette kötelezővé a szövetkezeti üzletrésztől értékpapír - még pedig névre szóló értékpapír - kiállítását, ha azt a jogosult kérte. Kiállítása esetén, mint értékpapír testesítette meg a benne foglalt vagyoni és nem vagyoni jogokat, amint azt a Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.355/2007/11. számú határozatában kifejtette.

A szövetkezeti üzletrész tehát teljes körű forgalomképességgel rendelkezett, forgalmi értéket testesített meg, vagyoni és részleges szervezeti jogok kapcsolódtak hozzá. Erre tekintettel pedig mind jogi, mind gazdasági természetét tekintve alkalmas lehetett pénz befektetésére, illetve értékesítésével nyereség, hozam elérésére, függetlenül attól, hogy értékpapírkénti kiállítására sor került-e, vagy sem.

Az értékpapír kiállítása hiányában azonban a szövetkezeti üzletrész az üzletrésztőkéhez igazodó, a szövetkezet által kimutatott vagyonrészként jelent meg, átruházása az üzletrészhez kapcsolódó jogok átruházását jelentette.

Ezért amennyiben az üzletrész juttatásának időpontjában a szövetkezetnek ténylegesen nem állt rendelkezésére az a tőke, amelyet jogszerűen üzletrész képzésére fordíthatott és így nem jöhetett létre olyan üzletrész (vayonrész), amely befektetési eszközként polgári jogi jogügylet tárgyát képezhetne volna, az üzletrész - mint vagyonrész - átruházása lehetetlen szolgáltatásra irányult, ami a Ptk. 227. § (2) bekezdése szerint a szerződés semmisségét eredményezi, amint arra a Legfelsőbb Bíróság fentebb már hivatkozott határozatában szintén rámutatott.

A Pp. 3. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak értelmében a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelemre bírálja el, továbbá eltérő rendelkezés hiányában a bíróság a felek kérelmeihez, jognyilatkozataihoz kötve van.

A Pp. 213.§ (1) bekezdése szerint pedig az ítéletben foglalt döntésnek a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre ki kell terjednie.

Felperes végleges keresetében annak tartalma szerint elsődlegesen a szerződések teljesítését, a szerződésekben foglalt vételár megfizetését kérte.

Másodlagosan, arra az esetre, ha a szerződés semmissége nyerne megállapítást, a visszavásárlási vételárakkal azonos összegű kára egyetemleges megtérítésére kérte kötelezni alpereseket. Kártérítési igénye körében azt állította, a semmis szerződések megkötésével összefüggésben keletkezett kára alpereseknek felróható, alperesek mindketten felróható módon közrehatottak a nem létező üzletrészek forgalmazásában „pénzpiaci megtévesztéssel” neki kárt okoztak.

Ugyancsak állította, a per vitelével, az igényérvényesítéssel összefüggésben felmerült károkért alperesek szintén egyetemlegesen tartoznak helytállni. Költségeit, ráfordításait tehát szintén kártérítési igényként jelölte meg.

Az elsőfokú bíróság helytálló álláspontra helyezkedett a tekintetben, hogy a perbeli üzletrész-adásvételi szerződések nem színeltek.

Az elsőfokú bíróság a perbeli üzletrész-adásvételi szerződések semmisségét arra hivatkozással állapította meg, hogy azok tárgya lehetetlen szolgáltatásra, nem létező üzletrészek adásvételére irányult, rámutatva az I. r. alperes üzletrész képzésének szabálytalanságára, anélkül egyebekben, hogy e körben vizsgálódott volna, a szükséges bizonyítást lefolytatta volna.

Ugyanakkor a perbeli szerződések tárgyát nem az I. r. alperesi, hanem a III. r. alperesi üzletrészek képezték, ennek következtében pedig az elsőfokú bíróság tévesen, megalapozatlanul állapította meg, hogy a szerződések a tárgyukat képező üzletrészek nemlétére tekintettel semmisek. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a III. r. alperes üzletrész képzésének jogszerűségét egyáltalán nem vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság továbbá a vételárral összefüggő kártérítési igény tekintetében a keresetet nem bírálta el teljes körűen, csupán arra utalt, „az I. r. és a III. r. alperes vonatkozásában elkülöníthető az egyes követelés, nem merült fel a perben egyetemleges fizetési kötelezettséget eredményező magatartás. Álláspontját azonban nem indokolta és a felperes által előadottakat, így a kereset szerint az alperesek szabálytalanul képzett üzletrészek értékesítésével összefüggő, közös károkozó magatartását sem vizsgálta.

Ugyancsak tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperes további, a „per vitelével” összefüggő kártérítési igényét nem bírálta el, illetve a többszöri, határozott kereseti előadástól eltérően azt perköltség igénynek tekintette.

Mindezekre figyelemmel az említett körben szükséges az első fokú eljárás

megismétlése.

A III. r. alperes fellebbezésében foglaltak vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla álláspontja az alábbi.

A Pp. 125. § (2) bekezdése szerint a tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy a keresetlevélnek az alperes részére való kézbesítése a tárgyalás napját legalább 15 nappal megelőzze.

A Pp. 126.§ (2) és (3) bekezdésének rendelkezései értelmében továbbá az első tárgyalásra szóló idézéshez csatolni kell a keresetlevél egy példányát, az alperest pedig arra is figyelmeztetni kell, hogy a kereseti kérelemre nézve legkésőbb a tárgyaláson nyilatkoznia kell, valamint hogy nyilatkozatát a kitűzött hatánap előtt is benyújthatja.

A Pp. 141. § (2) bekezdése értelmében a fél a bíróság felhívására köteles tényállításait, nyilatkozatait, bizonyítékait - a per állása szerint - a gondos és az eljárást elősegítő pervitelnek megfelelő időben előadni, illetve előterjeszteni.

A Pp. 163. § (2) bekezdése szerint pedig a bíróság az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás (141. § (2) bekezdés) ellenére kétségbe nem volt előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételye nem merült fel.

A per első tárgyalása elmulasztásának jogkövetkezményeiről a Pp. 136. §-a rendelkezik. A (2) bekezdés szerint amennyiben az első tárgyalást az alperes mulasztja el és írásbeli védekezést nem terjeszt elő, a bíróság a felperes kérelmére az alperest az idézéssel közölt kereseti kérelemnek megfelelően bírósági meghagyással kötelezi, egyben marasztalja a felperes költségeiben. Ugyanakkor a (4) bekezdés azt is kimondja, ha az ügy eldöntésére kellő adat áll rendelkezésre, a bíróság az általános szabályok szerint határoz, egyébként pedig a bírósági meghagyás kibocsátása avagy újabb tárgyalás kitűzése felől dönt. Az első tárgyalás alperes általi elmulasztása esetén sincs tehát jogszabályi akadálya annak, hogy a bíróság a perben ítéletet hozzon, feltéve, hogy az ügy eldöntésére kellő adat áll rendelkezésére.

A Pp. 235. § (1) bekezdés második mondata a fellebbezésben új tény állítását vagy új bizonyíték előadását abban az esetben teszi lehetővé, ha az új tény vagy az új bizonyíték az első fokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az elbírálása esetén reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna.

E korlátozó rendelkezés értelemszerűen akkor is irányadó, ha a fellebbező fél az első fokú eljárásban egyáltalán nem tett nyilatkozatot.

A rendelkezésre álló adatokból kétséget kizáróan megállapítható, hogy III. r. alperes a keresetlevelet mellékleteivel együtt 2007. január 20-án átvette. Elegendő idő állt tehát rendelkezésére ahhoz, hogy a 2007. február 27-i tárgyalás előtt a jóhiszemű pervitel szabályait is figyelembe véve kellő időben ellenkérelmet terjesszen elő. A III. r. alperes ellenkérelme azonban kétséget kizáróan megállapíthatóan az első fokú

ítélet meghozataláig nem érkezett meg az elsőfokú bírósághoz. Mindezeket figyelembe véve, továbbá a fent már kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság nem sértette meg az eljárási szabályokat, amikor a rendelkezésre álló adatok alapján a III. r. alperest marasztaló határozatot hozott. A III. r. alperesi fellebbezésben foglaltakat pedig a Pp. 235. § (1) bekezdésének rendelkezésére tekintettel a másodfokú eljárásban már nem lehetett figyelembe venni.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a III. r. alperest marasztaló rendelkezését a Pp. 213. § (2) bekezdése alkalmazásával részítélettel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A Fővárosi Ítéltábla az elbírált kereseti kérelem tekintetében a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes III. r. alperest a felperes 7/2002.(III.30.) IM rendelet 5. § (3) bekezdése valamint a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított, a pártfogó ügyvéd áfát is tartalmazó munkadíjából álló perköltségének megfizetésére.

A hatályon kívül helyezett ítéleti rendelkezés tekintetében a felperes költségmentessége folytán le nem rótt másodfokú eljárási illeték összegét valamint az I. és a III. r. alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell majd határozni.

A kirendelt pártfogó ügyvéd 7/2002.(III.30.) IM rendelet 2007. december 30-ig hatályban volt, azonban a jelen eljárásban még alkalmazandó 1. § (1), (2), (3) és (4) bekezdése, továbbá 3. § (2) bekezdése, 5. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján meghatározott díjának és költségének megfizetése a másodfokú eljárásban a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 12. §-a alapján az államot terheli.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kifejtettekre tekintettel vizsgálnia kell, hogy a perbeli III. r. alperesi üzletrészekről azok kibocsátása időpontjában állítottak-e ki értékpapírt, a perbeli üzletrész-adásvételi szerződések tárgyát az üzletrész, mint értékpapír képezte, vagy az értékpapír kiállítása hiányában az üzletrészek a szövetkezet által kimutatott, sajátos vagyoni és szervezeti jogokat biztosító vagyonrészként kerültek átruházásra. Amennyiben az nyerne megállapítást, hogy a perbeli üzletrészekről a fentiek szerint értékpapír kiállítására nem került sor, úgy az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell a per tárgyát képező III. r. alperesi üzletrészek képzésének jogszerűségét és erre nézve bizonyítást kell lefolytatnia. Az elsőfokú bíróságnak továbbá a felperes által az igénye érvényesítésével, „a per vitelével” összefüggő kártérítési igényét is el kell bírálnia, e körben azonban fel kell hívni a felperest keresete pontosítására, a kárigény összecszerűségének továbbá annak egyértelmű és pontos megjelölésére, hogy követelése milyen tételekből tevődik össze.

Budapest, 2008. május 9.

. Rózsa Éva s. k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiss Sándorné
tisztviselő